



Transgender Discriminatie 2012

Zicht op discriminatie van transgenders

Het afgelopen jaar, 2012, was voor het discriminatiemeldpunt van Transgender Netwerk Nederland het eerste volledige kalenderjaar dat het meldpunt actief was. Het meldpunt is in april 2011 van start gegaan. Doel is inzicht te krijgen in de discriminatie en uitsluiting van transgender personen in Nederland. Daarnaast biedt TNN op individuele basis de mogelijkheid om melders van advies of ondersteuning te voorzien. Melders hebben in alle gevallen de mogelijkheid om hun melding door TNN te laten doorsturen naar een antidiscriminatievoorziening (adv) in de eigen regio.

De maatschappelijke aandacht voor discriminatie van transgenders is in 2012 weer toegenomen. De publicatie van het rapport 'Worden wie je bent'¹ van het SCP en het onderzoek van Rutgers WPF naar acceptatie van transgenders² dat in mei werd gepubliceerd, brachten de barre werkelijkheid van de gebrekkige acceptatie van transgenders naar buiten. Dit jaar sprak het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) zich ook tweemaal uit over klachten van discriminatie van transgenders, daarop zal in dit verslag nog terug gekomen worden.

Politieke actie is echter minimaal gebleven tot onze teleurstelling. Er is wel vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een adviesvraag aan de Sociaal Economische Raad (SER) in voorbereiding die gericht is op discriminatie op de arbeidsmarkt. Hoewel deze adviesaanvraag niet specifiek discriminatie van transgenders zal betreffen gaat er wel naar discriminatie op grond van genderidentiteit gekeken worden. Of het SER-advies iets oplevert richting bestrijding van discriminatie van transgenders op de werkvloer is gissen. In maart zal de minister van OC&W met een nieuwe beleidsnota emancipatie komen namens het kabinet Rutte II, daarin zal de transgenderemancipatie specifieke aandacht krijgen is de toezegging.

In 2012 zijn er via het meldpunt 15 meldingen van discriminatie bij TNN binnen gekomen. Daarvan hadden er zeven met **werk** te maken, zes met **dienstverlening** en twee met discriminatie in de **publieke ruimte**. In de volgende paragrafen wordt er aan elk onderwerp een casus geweid. In 13 van de 15 gevallen werd de melding naar een adv doorgestuurd. In één geval is er via de mail verder advies verleend aan een melder.

Werkvloer en sollicitatie

De meeste meldingen hebben net als vorig jaar te maken met discriminatie betreffende werk. Het gaat dan om discriminatie bij sollicitaties en op de werkvloer, met (dreigend) ontslag als uiterste. Ook één van de oordelen van het College voor de Rechten van de Mens gaat over het ontslag van een transgender vrouw. Het College oordeelt dat er sprake is van discriminatie door de werkgever die de vrouw ontsloeg nadat zij had meegedeeld als vrouw te gaan leven en daartoe een medische behandeling te starten. Het contract van de vrouw die nog als man naar het werk ging werd daarop

¹ Worden wie je bent: het leven van transgender in Nederland. Saskia Keuzenkamp, SCP (2012)

² Transgenders in Nederland: prevalentie en attitudes. Lisette Kuypers (Rutgers WPF), Tijdschrift voor Seksuologie (2012) 36-2



een maand later niet meer verlengd. TNN ontving via het meldpunt vergelijkbare gevallen. Meldingen gaven ook nadrukkelijk blijk van de hopeloosheid die men in dit soort situaties ervaart.

Casus

Een transvrouw staat op het punt om het medische transitietraject te starten en volledig als vrouw te gaan leven. Daarover licht ze haar werkgever in, op haar werk verschijnt ze namelijk nog als man. Dit doet ze door personeelszaken de vraag voor te leggen of het mogelijk is als vrouw te komen werken. Na een overleg waar de betreffende persoon niet bij aanwezig is geweest krijgt ze te horen dat het volgens personeelszaken niet mogelijk is. De consequentie is dus dat deze transvrouw niet haar werk zou kunnen doen als vrouw. Hierdoor is er dus sprake van discriminatie. Het had voor de betreffende persoon uiteindelijk door omstandigheden niet deze consequentie. Maar het is tekenend voor de tegenwerking die transgenders mee maken in het proces om als zichzelf te gaan leven en dus ook te werken.

Detailhandel en dienstverlening

Winkels, online datingsites, zorgverzekeraars, banken, uuvv's, ze komen allemaal terug in de meldingen die TNN heeft ontvangen. Transgenders hebben dus als klant of cliënt net zo goed te maken met discriminatie als wanneer ze werknemer zijn. Vernedering door personeel, laksheid betreffende de privacy en niet te wijzigen personalia zijn aspecten van ronduit slechte en discriminerende dienstverlening waar transgenders mee te maken hebben. Door de diversiteit aan klachten op dit terrein is er niet één casus die representatief is voor de ontvangen meldingen. Niettemin springen er wel enkele uit, waarvan de volgende casus er één is:

Casus

Een transvrouw is via een bekende datingsite op zoek naar een leuke partner. Na een tijdje ontvangt zij een bericht van een medewerker van de site. Die heeft de mededeling dat zij geen vrouw maar een man is en dat ze haar daarom niet als vrouw geregistreerd willen hebben maar als man. Ondanks dat ze dus als vrouw leeft en een partner zoekt die haar als vrouw ziet is het volgens de datingsite niet mogelijk dat haar registratie op de site 'vrouw' kan zijn, want zij beschouwen haar als man. Dit vertoon van onbegrip, klantvriendelijkheid en transfobie leidt er uiteindelijk toe dat deze vrouw door de website geblokkeerd wordt. Ze heeft dus geen toegang meer, waardoor er dus des te duidelijker sprake is van discriminatie door deze datingsite.

Wat online gebeurt, komt echter ook offline voor, blijkt uit andere signalen en meldingen. TNN maakt zich hier grote zorgen om, want de uitsluiting van diensten of van toegang tot producten toont aan dat transgenders in Nederland als tweederangsburgers behandeld kunnen worden. Dit is ongewenst en TNN zal onderzoeken hoe hier iets aan gedaan kan worden.

Publieke ruimte

Twee van de 15 meldingen hadden betrekking op discriminatie in de publieke ruimte, in allebei de gevallen was sprake van belediging op grond van de genderexpressie en –identiteit van de melders. De casus die in de *evaluatie 2011* werd besproken onder dit thema is afgelopen jaar bij het College voor de Rechten van de Mens terecht gekomen, nadat de melder daarvan door TNN in contact was gebracht met twee adv's (één in de eigen regio en één in de regio waar het incident plaatsvond). Het College stelde ook in dit geval de melder in het gelijk en achtte het bewezen dat zij was

TNN zet zich in voor een genderdiverse samenleving



gediscrimineerd. De dit jaar gemelde incidenten in de publieke ruimte geven aan dat er in de samenleving nog altijd negatieve gevoelens bestaan over transgenders en dat deze openbaar worden geuit. Het bestaan van de negatieve houding is ook in het eerder genoemde onderzoek van Rutgers WPF aangetoond. Het SCP onderzoek toonde vervolgens aan dat transgenders zich niet altijd even veilig voelen in de publieke ruimte. Dit keer geen casus over de publieke ruimte, maar in de bijlage kunt u wel de uitspraak van Het College lezen over de casus van vorig jaar.

Tot slot

Het discriminatiemeldpunt van TNN blijft ook in 2013 actief. Het SCP-onderzoek 'Worden wie je bent' waarin ook de meldingsbereidheid van transgenders aan de orde kwam gaf aan dat het TNN-meldpunt wel in een behoefte voorziet. Het is nog altijd een klein percentage van transgenders die negatieve ervaringen en discriminatie melden. Een klein deel van hen kwam bij TNN uit voor het doen van een melding. Helaas blijft de overgrote meerderheid van de discriminatie nog onzichtbaar voor TNN, adv's en politie. Dus roepen wij u tot slot op om vooral melding te doen van discriminatie en uitsluiting. Op de TNN website is veel informatie voorhanden, inclusief links naar het College en websites als discriminatie.nl en hatecrimes.nl. Met nog méér meldingen kan TNN nog beter aantonen dat er maatregelen genomen moeten worden.



BIJLAGE: Oordeel van de Commissie Gelijke Behandeling (thans College voor de Rechten van de Mens)

Volledig oordeel

Oordeel

2012-146

Datum: 31 augustus

Dossiernummer: 2012-0153

Oordeel in de zaak van [. . .]
wonende te [. . .], verzoekster

tegen

[. . .]
gevestigd te [. . .], verweerster

1 Procesverloop

1.1 Bij verzoekschrift dat op 14 maart 2012 is ontvangen, heeft verzoekster de Commissie Gelijke Behandeling, hierna: de Commissie, gevraagd te onderzoeken of verweerster jegens haar onderscheid heeft gemaakt op grond van geslacht door haar de toegang te weigeren tot een door verweerster georganiseerd feest.

1.2 Op 5 juni 2012 heeft de Commissie het verzoekschrift van verweerster ontvangen.

1.3 De Commissie heeft de zaak ter zitting behandeld op 12 juni 2012. Verzoekster is ter zitting verschenen, bijgestaan door M. Koster, klachtenconsulent van Bureau Discriminatiezaken Noord-Holland Noord en gemachtigde van verzoekster, en vergezeld van [. . .], voorlichter van Bureau Discriminatiezaken Noord-Holland Noord. Verweerster is ter zitting verschenen, bijgestaan door [. . .], gemachtigde. Ter zitting is [. . .] als getuige gehoord.

2 Feiten

2.1 Verzoekster is een transseksuele vrouw die een geslachtsveranderende operatie van man naar vrouw heeft ondergaan.

2.2 Verweerster beheert een website, www.bicurious-ladiesnight.nl, hierna: de website. Verzoekster heeft via de website een kaartje gekocht voor de BiCurious LadiesNight, een feest dat werd gehouden op 29 oktober 2011 in Club Paradise te Den Haag, hierna: de club. Dit feest was onder andere door verweerster georganiseerd. De club is door de beheerder tegen kostenvergoeding aan verweerster beschikbaar gesteld. Het feest is bezocht door ongeveer vijftig gasten.

TNN zet zich in voor een genderdiverse samenleving



2.3 Voorafgaand aan het feest heeft verzoekster een pre-meeting bezocht in een café in Den Haag. Deze pre-meeting was bedoeld om kennis te maken en om elkaar te treffen om gezamenlijk naar het feest te gaan. De pre-meeting werd door ongeveer twaalf vrouwen, waaronder verzoekster, bezocht. Verzoekster is vanaf de pre-meeting met een andere bezoeker meegereden naar de club. Verzoekster is door de portier aan de deur van de club de toegang tot het feest geweigerd.

2.4 Ten aanzien van het deurbeleid is op de website van verweerster de volgende informatie opgenomen: “De BiCurious LadiesNight is een exclusief, besloten feest met een zeer intiem karakter. Dit houdt in dat wij een bepaalde visie voor ogen hebben qua uitstraling van het feest en haar gasten. Mocht het daarin om een reden aan schorten, dan behouden we ons het recht voor om je te weigeren als gast. Je zult dan het bedrag van het kaartje vergoed krijgen. Mocht je hierover verdere vragen hebben dan nodigen wij je uit om gebruik te maken van ons contact formulier.”

3 Beoordeling van het verzoek

3.1 In geding is of verweerster jegens verzoekster (verboden) onderscheid heeft gemaakt op grond van geslacht door verzoekster de toegang te weigeren tot een (mede) door verweerster georganiseerd feest.

Wettelijk kader

3.2 Artikel 7, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van de Algemene wet gelijke behandeling (AWGB) verbiedt, in samenhang met artikel 1 AWGB, het maken van onderscheid naar geslacht bij onder meer het aanbieden van en verlenen van toegang tot goederen en diensten in de uitoefening van een beroep of bedrijf en bij het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten ter zake. Ingevolge artikel 7, eerste lid, aanhef en onderdeel d, AWGB geldt dit verbod ook ten aanzien van natuurlijke personen die niet handelen in de uitoefening van een beroep of bedrijf, voor zover het aanbod in het openbaar geschiedt.

3.3 Artikel 7, derde lid bepaalt dat het eerste lid, onderdelen a en d, niet van toepassing is indien:

- a. de rechtsverhouding een privé karakter heeft,
- b. het verschil in behandeling berust op een kenmerk dat verband houdt met godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat, en
- c. het verschil in behandeling door een legitiem doel wordt gerechtvaardigd en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.



Bevoegdheid

3.4 Verweerster heeft gesteld dat de Commissie niet bevoegd is de klacht van verzoekster inhoudelijk te behandelen, omdat haar handelen niet valt onder de reikwijdte van artikel 7 AWGB. In dit verband heeft verweerster twee punten aangevoerd: allereerst dat de activiteiten van verweerster niet zijn te kwalificeren als een beroep of bedrijf als bedoeld in artikel 7, eerste lid, aanhef en onderdeel d, AWGB; bovendien dat de rechtsverhouding een privékarakter heeft, zoals bedoeld in artikel 7, derde lid, AWGB.

3.5 Verweerster heeft toegelicht dat haar website een vrijwillig internetplatform is, zonder enig winstoogmerk of commercieel doeleinde. Er is daarom geen sprake van een beroep of bedrijf. Hoofdzakelijk bestaat deze website uit een chatforum, waar bezoekers over verschillende onderwerpen met elkaar in gesprek gaan. Het forum van de website is enkel bestemd voor lesbische of biseksuele vrouwen en heeft onder andere als doel gelijkgestemden bij elkaar te brengen. Het chatforum heeft geen open en zakelijk karakter, maar is een besloten aangelegenheid. Mannen zijn uitgesloten van aanmelding. Het lidmaatschap is gratis. Zo nu en dan wordt door leden van het forum het initiatief genomen tot het organiseren van een meeting, zodat zij elkaar 'in het echt' kunnen ontmoeten. Deelname aan meetings geschiedt tegen vergoeding van onkosten. Er wordt geen winst gegenereerd. Het feest op 29 oktober 2011 was een soortgelijke meeting, voortvloeiend uit de website. Deze avond is door een groepje vriendinnen, waaronder verweerster, georganiseerd.

3.6 Verweerster heeft verder toegelicht dat ook het feest een besloten meeting was. Overwegend komen op deze feesten leden van de website af, een enkele keer iemand van buiten. Het feest is klein en intiem, met erotisch karakter. Verweerster verwijst ter onderbouwing van het intieme karakter van het feest naar de informatie op de website, zoals opgenomen onder 2.4. Hieruit blijkt dat sprake is van een meeting met een privékarakter. Ook de rechtsverhouding tussen verzoekster en verweerster moet daarom als een rechtsverhouding met een privékarakter worden gekwalificeerd, aldus verweerster.

3.7 Ten aanzien van het door verweerster gevoerde verweer overweegt de Commissie het volgende. Hoewel niet kan worden vastgesteld dat verweerster heeft gehandeld in de uitoefening van een beroep of een bedrijf, heeft verweerster het feest bekend gemaakt op de website en daar ook de kaartjes aangeboden. Om van het aanbod gebruik te maken is lidmaatschap van het forum geen vereiste. Daarom is sprake van een openbaar aanbod, als bedoeld in artikel 7, eerste lid, aanhef en onderdeel d, AWGB. Het feit dat het feest niet voor iedereen toegankelijk is, omdat bijvoorbeeld mannen niet worden toegelaten, doet niet af aan het openbare karakter van het aanbod. Nu sprake is van een openbaar aanbod van een dienst, valt verweerster als natuurlijk persoon ook onder de reikwijdte van de wet. Ten aanzien van het beroep dat verweerster heeft gedaan op de uitzondering van artikel



7, derde lid, AWGB, overweegt de Commissie dat deze uitzondering ziet op het privékarakter van de rechtsverhouding en niet op het privékarakter van het door haar georganiseerde evenement als zodanig. De Commissie concludeert daarom dat de uitzondering van artikel 7, derde lid, onder a, AWGB niet van toepassing is en dat het handelen van verweerster kan worden getoetst aan artikel 7, eerste lid, aanhef en onderdeel d, AWGB.

Onderscheid

3.8 Vervolgens is de vraag aan de orde of verweerster jegens verzoekster onderscheid heeft gemaakt door verzoekster de toegang tot het feest te weigeren.

3.9 Artikel 1, eerste lid, aanhef en onderdeel a, AWGB bepaalt dat onder onderscheid wordt verstaan zowel direct als indirect onderscheid, alsmede de opdracht daartoe. Ingevolge onderdeel b van deze bepaling wordt onder direct onderscheid verstaan: indien een persoon op een andere wijze wordt behandeld dan een ander in een vergelijkbare situatie wordt, is of zou worden behandeld, op grond van onder meer geslacht. Onderscheid op grond van transseksualiteit wordt als onderscheid naar geslacht beschouwd (vergelijk HvJ EG 30 april 1996, P. v. S. and Cornwall County Council, zaak C-13/94; zie ook onder meer CGB 1 oktober 2008, 2008-116, in het bijzonder overweging 3.8, en CGB 22 maart 2010, 2010-47). Verzoekster stelt dat haar vanwege haar transseksualiteit de toegang tot het feest is geweigerd. De Commissie kan daarom in het onderhavige geval toetsen of verweerster jegens verzoekster onderscheid op grond van geslacht heeft gemaakt.

3.10 Verzoekster stelt dat de portier bij de deur tegen haar heeft gezegd: "Dit is een feest voor biologische vrouwen en jij als omgebouwde vrouw komt er niet in." Hieraan werd door hem toegevoegd: "En als je het er niet mee eens bent, dan bel je de politie maar." Een gesprek over de weigering was niet mogelijk.

3.11 De vrouw met wie verzoekster is meegereden naar de club (zie 2.3) heeft schriftelijk voor zover relevant het volgende verklaard. De aanwezigheid van verzoekster op de pre-meeting veroorzaakte veel onrust onder de overige vrouwen, omdat zij dachten dat verzoekster een travestiet was, een man in vrouwenkleding. Toen bekend werd dat verzoekster ook naar het feest zou gaan, hoorde de vrouw van veel anderen dat ze dit niet prettig vonden. Het ging er bij hen om dat het feest bedoeld was voor lesbische en biseksuele vrouwen waar mannen niet welkom waren. Een van de vrouwen gaf aan dat ze niet naar het feest zou gaan als verzoekster daar ook zou zijn. Tijdens de autorit naar de club heeft verzoekster verteld dat zij een geslachtsveranderende operatie heeft ondergaan. De vrouw heeft gezien dat verzoekster de toegang werd geweigerd, omdat het personeel dacht dat verzoekster een man in vrouwenkleding was. De vrouw heeft nog wel gezegd dat verzoekster geopereerd was. Zij heeft ook gezien dat verzoekster een aantal keer probeerde uit te leggen dat zij echt een vrouw was. De portier was echter heel duidelijk: verzoekster kwam er niet in.

3.12 Verweerster heeft een schriftelijke verklaring overgelegd van een van de gasten. Zij stelt het volgende. Zij was op de pre-meeting en daar een persoon zag binnenkomen die leek op een omgebouwde vrouw met zeer veel mannelijke trekjes. Zij heeft verklaard dat de vrouwen zich door verzoeksters aanwezigheid niet op hun gemak voelden. Eén vrouw zei tegen haar dat zij niet naar het feest zou gaan als verzoekster bij het feest binnen zou komen. Omdat dit deze getuige zorgen baarde, heeft zij tijdens de taxirit naar de club gebeld met de organisatie om te zeggen dat er een vrouw met mannelijke trekjes richting het feest kwam, dat de vrouwen die aanwezig waren op de pre-meeting zich hierdoor niet op hun gemak voelden en dat de organisatie moest bepalen wat ze hiermee wilde doen.

3.13 Verweerster heeft aangevoerd dat zij voorafgaand aan het feest door laatstgenoemde is gebeld. Zij hoorde dat de aanwezigen op de pre-meeting zich niet op hun gemak voelden over het feit dat verzoekster onderweg was naar het feest. Gezien het feit dat het gaat om een zeer intiem en erotisch feest, moet een persoon als verzoekster die schrik en verwarring zaait worden geweigerd. De weigering heeft niets te maken met het feit dat verzoekster gender dysfoor is, het gaat om het gevoel van onveiligheid dat verzoekster bij de andere gasten te weeg brengt. Verweerster stelt dat de portier ontkent dat hij tegen verzoekster een kwetsende opmerking heeft gemaakt over haar geslacht. Verweerster was hier zelf niet bij aanwezig en kan daarover dus niet oordelen.

3.14 De getuige die op zitting is gehoord heeft verklaard dat zij als gastvrouw aan de desk bij de ingang van de club zat en alles heeft gehoord en gezien. De getuige heeft verklaard dat zij in het verleden onprettige ervaringen hebben gehad met mannen die zich als vrouw voordeden om het feest te kunnen bijwonen. De bezoekersters dachten dat het nu ook om een 'faker' ging. Na het telefoontje vanuit de taxi heeft zij overleg gehad met verweerster. Zij neigden ernaar om verzoekster niet tot het feest toe te laten vanwege de onrust die haar aanwezigheid zou veroorzaken. Er moest een veilige omgeving worden gecreëerd. De portier heeft verzoekster aan de deur verteld dat ze niet naar binnen kon gaan. "Het wordt 'm niet vanavond", heeft hij letterlijk gezegd. Hij schermde de deur met zijn arm af. Verzoekster heeft gezegd dat zij een vrouw is en dat hij dat niet kan maken. Zij probeerde zijn arm weg te drukken. De portier heeft daarop gezegd dat als verzoekster niet weg ging, hij haar niet als een vrouw zou behandelen. Pas na alle consternatie liet verzoekster haar paspoort zien om te laten zien dat zij een vrouw was.

3.15 De Commissie stelt op grond van bovenstaande verklaringen vast dat verzoeksters aanwezigheid op het feest bij sommige gasten zou hebben geleid tot onrust. De onrust vond zijn oorsprong in het feit dat deze bezoekersters dachten dat verzoekster een man was, althans dat verzoekster een vrouw was die niet voldeed aan het beeld van hoe een vrouw er volgens hen uit moet zien. Verweerster heeft op basis van de stereotype beelden van deze bezoekersters over mannen en vrouwen besloten om verzoekster de toegang tot het feest te weigeren. Ook nadat verzoekster bekend had gemaakt dat zij een vrouw is, is de portier, voor wiens handelen



verweerster als organisator van het feest verantwoordelijk is, niet bereid geweest om verzoekster in haar identiteit te accepteren. Daarmee heeft verzoekster niet de bescherming genoten die haar op grond van de AWGB toekomt. Derhalve is sprake van direct onderscheid op grond van geslacht.

3.16 Verweerster heeft subsidiair gesteld dat voor zover sprake is van onderscheid, dit onderscheid objectief gerechtvaardigd is (artikel 2, eerste lid, AWGB). Een objectieve rechtvaardiging kan worden aangevoerd indien sprake is van indirect onderscheid. Aangezien verweerster met de weigering van verzoekster jegens haar direct onderscheid heeft gemaakt, komt de Commissie niet toe aan de toetsing van het door verweerster aangevoerde doel van het onderscheid, te weten het voorkomen onrust en verwarring onder de overige bezoekers. Ten overvloede merkt de Commissie op dat verweerster niets heeft gedaan om de onrust en verwarring bij de bezoekers weg te nemen.

3.17 Nu is gesteld noch gebleken dat een van de overige wettelijke uitzonderingen op het verbod van onderscheid, zoals genoemd in artikel 2 AWGB, van toepassing is, concludeert de Commissie dat verweerster jegens verzoekster verboden onderscheid heeft gemaakt op grond van geslacht door verzoekster de toegang te weigeren tot een (mede) door verweerster georganiseerd feest.

4 Oordeel

De Commissie Gelijke Behandeling spreekt als haar oordeel uit dat [. . .] jegens [. . .] verboden onderscheid heeft gemaakt op grond van geslacht bij het aanbieden van en verlenen van toegang tot goederen en diensten. Aldus gegeven te Utrecht op 31 augustus 2012 door mr. D.C. Houtzager, voorzitter, mr. C.A. Goudsmit en mr. H.J. Vilters, leden van de Commissie Gelijke Behandeling, in tegenwoordigheid van mr. M.A. de Groot, secretaris.